

Lovforslag nr. L 75. Fremsat den 18. november 1987 af socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen)

Forslag

til

Lov om ændring af bistanndsloven (Ændring i reglerne om kontanthjælp, plejehjemsophold m.v.)

§ 1

I lov om social bistand, jf. lovbekendtgørelse nr. 171 af 25. marts 1987, som ændret ved lov nr. 213 af 10. april 1987 og lov nr. 391 af 10. juni 1987 foretages følgende ændringer:

1. I § 37, stk. 4, indsættes som 5. pkt.:

»Der ydes ikke børnetillæg, hvis barnet er anbragt uden for hjemmet efter denne lov eller er i stand til at forsørge sig selv ved egne indtægter.«

2. I § 37, stk. 5, 3. pkt., indsættes efter »med fradrag af skat og«: »90 pct. af«.

3. I § 38 indsættes efter stk. 3 som nyt stk.:

»Stk. 4. Der foretages ikke fradrag i kontanthjælpen for ydelser fra godkendte sociale fonde, stiftelser, foreninger m.v., der er fritaget for beskatning hos modtageren, jf. ligningslovens § 7, litra z. Der foretages heller ikke fradrag for værdien af kost m.v. under midlertidig indlæggelse på sygehus eller lignende. Hvis opholdet bliver af mere end 6

måneders varighed, kan der foretages fradrag i grundydelsen svarende til den besparelse, der er en følge af indlæggelsen.«

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 5 og 6.

4. § 39, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Der skal endvidere ses bort fra erstatning, som udbetales som kompensation for varigt mén og godtgørelse for ikke-økonomisk skade samt ydelser fra godkendte sociale fonde, stiftelser, foreninger m.v., der er fritaget for beskatning hos modtageren, jf. ligningslovens § 7, litra z.«

5. I § 83 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Krav om fraflytning af boligen for beboere i plejehjem og beskyttede boliger kan kun gennemføres, såfremt kravet støttes på forhold, der kan sidestilles med en af de i lejelovens kapitel XIII nævnte opsigelsesgrunde. Afgørelse om fraflytning træffes af det sociale udvalg.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1988.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Ved lov nr. 938 af 23. december 1986 blev der vedtaget en række ændringer i bistanndslovens regler om kontanthjælp. Ændringerne, som i det væsentligste gik ud på at indføre mere faste regler for løbende kontanthjælp, trådte i kraft 1. juli 1987.

I tilknytning til de nye regler udarbejdede Socialministeriet en vejledning af 5. marts 1987 om kontanthjælp efter bistanndsloven. I vejledningens pkt. 10 er beskrevet en langvarig kommunal praksis, hvorefter modtagelse i en vis periode af kost m.v., f.eks. under længerevarende sygehusophold, kan betragtes som en indtægt, der bør fratrækkes i kontanthjælpen. Regeringen anser imidlertid ikke denne praksis for rimelig og ønsker derfor med dette lovforslag at ændre den hidtidige ordning, så der ikke skal foretages fradrag i kontanthjælpen for værdien af kost m.v., hvis sygehusopholdet er af mindre end 6 måneders varighed. Strækker et sygehusophold sig over mere end 6 måneder, vil der fortsat efter en konkret vurdering kunne foretages fradrag i kontanthjælpen for værdien af kost m.v., idet det ikke findes rimeligt, at f.eks. en enlig kontanthjælpsmodtager, som er indlagt i en lang periode på et sygehus, skulle være berettiget til kontanthjælp uden fradrag.

Som en følge af, at der efter de nye kontanthjælpsregler ikke længere skal ske fradrag for børns indtægter, medmindre det drejer sig om børnebidrag eller særligt børnetilskud, er det regeringens opfattelse, at reglerne om børnetillæg i visse tilfælde er blevet for gunstige. Dette er tilfældet, hvis et barn er anbragt uden for hjemmet efter bistanndsloven, eller hvis barnet er i stand til at forsørge sig selv ved egne indtægter. I disse tilfælde findes det, navnlig i betragtning af den væsentlige stigning af børnetillægget, der skete ved de nye reglers ikrafttræden pr. 1. juli 1987, ikke rimeligt, at der udbetales børnetillæg, da forældrene ikke har særlige udgifter til barnets forsørgelse.

I tilknytning til regeringens forslag om fritagelse for skattepligt/oplysningspligt med hensyn til visse uddelinger fra foreninger og fonde er det

fundet rimeligt også at friholde disse ydelser fra fradrag i modtagerens kontanthjælp og i formuevurderingen.

Det foreslås, at der i bistanndsloven indsættes en bestemmelse om, at krav om fraflytning af beboere i plejehjem og beskyttede boliger kun kan gennemføres, såfremt der foreligger en situation, der kan sidestilles med de i lejelovens kapitel XIII nævnte opsigelsesgrunde.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Lovforslaget skønnes kun i yderst beskedent omfang at medføre merarbejde for de sociale udvalg og klageorganerne.

Lovforslaget er samlet betragtet udgiftsmæssigt neutralt.

De økonomiske konsekvenser har været drøftet med de kommunale organisationer.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af § 37, stk. 4, at børnetillæg udgør et månedligt beløb svarende til $\frac{1}{3}$ af normalbidraget for hvert barn under 18 år. For det ældste barn i hjemmet forhøjes beløbet til det dobbelte af normalbidraget. Hvis ansøgeren betaler underholdsbidrag til barnet, eller bidraget er udlagt forskudsvis af det offentlige, udgør børnetillægget samme beløb som det fastsatte bidrag, dog højst normalbidraget.

Det fremgår af § 38, stk. 5, at der ved beregningen af kontanthjælp ses bort fra indtægter hos børnene. Indtægter fra bidrag til børnenes underhold efter lov om børns retsstilling og særligt børnetilskud efter børnetilskudsloven fratrækkes dog i børnetillægget.

I bemærkningerne til § 37, stk. 4, er det anført, at forslaget svarer til den regel om børnetillæg, der blev anvendt i de kommuner, som deltog i det kontanthjælpsforsøg, der ligger til grund for de

kontanthjælpsregler, som trådte i kraft d. 1. juli 1987.

Der var imidlertid ikke i forsøgsreglerne en bestemmelse om, at alene børnebidrag og særligt børnetilskud skulle fratrækkes i kontanthjælpen. Dette indebar, at børns indtægter principielt skulle fratrækkes i børnetillægget.

Socialministeriet har for så vidt angår de indtil 1. juli 1987 gældende regler i sin vejledende virksomhed givet udtryk for, at da børnetillægget blev ydet med det formål at sætte kontanthjælpsmodtageren i stand til at opfylde sin forsørgelsespligt over for barnet, burde tillægget ikke ydes i tilfælde, hvor det offentlige havde påtaget sig at afholde udgifterne ved barnets forsørgelse.

Det er Socialministeriets opfattelse, at der efter indførelse af kontanthjælp efter mere faste takster må kræves udtrykkelig lovhjemmel, hvis børnetillægget ikke skal udbetales, når f.eks. et barn er anbragt uden for hjemmet. Der kan henvises til børnetilskudsloven, hvor det udtrykkeligt i § 5, stk. 1, nr. 4, er fastsat som en betingelse for udbetaling af børnetilskud, at barnet ikke er anbragt uden for hjemmet efter bistandsloven eller i øvrigt forsørges af offentlige midler.

På denne baggrund foreslås det, at der ikke udbetales børnetillæg, når barnet er anbragt uden for hjemmet efter bistandsloven, eller når et barn ved egne indtægter er i stand til at forsørge sig selv.

Om et barn må anses for at være i stand til at forsørge sig selv, må bero på en konkret vurdering. De retningslinier, som gælder med hensyn til forskudsvis udbetaling af bidrag, kan være *vejledende*. Ifølge disse vil der som regel ikke kunne udbetales bidragsforskud, hvis barnets indtægter overstiger 3 x normalbidraget, jf. pkt. 24 i Sikringsstyrelsens vejledning af 18. december 1986 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

I modsætning til, hvad der er gældende efter børnetilskudsloven, finder man, at der bør udbetales børnetillæg, når forældrene uden kommunens medvirken f.eks. lader barnet deltage i et efterskoleophold eller være på en observationsskole.

For så vidt angår unge med indtægter bemærkes, at hvis eksempelvis en 17-årig ernærer sig ved egne arbejdsindtægter og bor i egen bolig, ville pågældende efter omstændighederne kunne få kontanthjælp udbetalt til sig selv, hvis han eller hun blev arbejdsløs.

Forslaget er alene en præcisering af lovtæksten. Der henvises herved til socialministerens svar af 14. april 1987 til Folketingets Socialudvalg (spm. 106, Alm.-del-bilag 210). I dette svar er bl.a. anført, at selv om det ikke udtrykkeligt fremgår af lovtæksten, har det helt klart været hensigten, at 90 pct.-reglen kun skal have betydning, hvis der skal ydes en hjælp, der *overstiger* dagpengenes højeste beløb. Som også anført i svaret, fremgik det af bemærkningerne til § 37, stk. 5, afsnit 5, 3. pkt., i lovforslaget (L 53).

Til nr. 3

Som anført under de almindelige bemærkninger er der fremsat forslag til ændring af ligningslovens § 7, således at der som litra z indsættes en bestemmelse om, at ydelser fra en godkendt fond, stiftelse, forening m.v., hvis formål er støtte til socialt eller sygdomsbekæmpende arbejde, ikke skal medregnes til den skattepligtige indkomst for den del af værdien, der ligger under 8.000 kr. årlig.

Som en konsekvens heraf foreslås der indført hjemmel til, at de ovenfor nævnte ydelser, som er skattefri for modtagerne efter ligningsloven, tilsvarende ikke skal medføre fradrag i kontanthjælpen. Det er herved forudsat, at de omhandlede ydelser heller ikke skal have indflydelse på betalingen for ophold i plejehjem.

Ifølge en langvarig kommunal praksis er der ved udbetaling af kontanthjælp sket fradrag i kontanthjælpen for værdien af gratis kost under længerevarende sygehusophold. Denne praksis er i overensstemmelse med det almindelige princip om, at der ikke bør ske »dobbeltforsørgelse« via offentlige midler. Det vil sige, at hvor én offentlig ydelse gives til dækning af et bestemt behov, skal en anden offentlig ydelse ikke gives til det samme formål. Men samtidig bygger praksis på betragtningen om, at kontanthjælpen er det underste sikkerhedsnet, der alene træder i funktion, i det omfang en person ikke ad anden vej kan skaffe det nødvendige til sit underhold. Deraf følger, at alle andre ydelser, en kontanthjælpsmodtager har til rådighed, fratrækkes i kontanthjælpen.

Medens princippet for fradrag for indtægter indtil 1. juli 1987 måtte udledes af grundbetingelsen for kontanthjælp i § 37, stk. 1, er det i forbindelse med indførelse af mere faste kontanthjælps-takster beskrevet i selve lovens § 38.

At indtægtsbegrebet i § 38 efter Socialministeriets opfattelse også kan omfatte naturalydelser af en vis størrelse, er nævnt over for Folketingets

Til nr. 2

Socialudvalg i besvarelsen af spørgsmål 45 til L 53 i december 1986.

Regeringen er imidlertid af den opfattelse, at den langvarige kommunale praksis bør ændres således, at det udtrykkeligt af loven fremgår, at der ikke skal ske fradrag for værdien af kost under sygehusophold af indtil 6 måneders varighed. Når sygehusophold bliver af mere end ½ års varighed, finder regeringen imidlertid, at der fortsat efter en konkret vurdering i det enkelte tilfælde kan ske fradrag i kontanthjælpen for værdien af gratis kost under sygehusophold. Begrundelsen herfor er, at hvis et sygehusophold undtagelsesvis strækker sig over så lang en periode, vil f.eks. en enlig person have en betydelig besparelse ved ikke at skulle betale for mad m.v., mens det kan tænkes, at en stor familie ikke vil have en mærkbar besparelse.

Lovforslaget tilsigter ikke i øvrigt at ændre på princippet om, at naturalydelse under visse omstændigheder kan betragtes som en indtægt, der skal fratrækkes i kontanthjælpen, ligesom det heller ikke er tilsigtet at ændre princippet om, at der under højskoleophold skal ske fradrag for den del af stats- og kommunestøtten til opholdet, der dækker udgifter, som også dækkes af kontanthjælpen.

Til nr. 4

Som en konsekvens af, at der ikke skal foretages fradrag i kontanthjælpen for ydelse fra godkendte sociale fonde og foreninger mv., der er fritaget for beskatning hos modtageren, foreslås det, at der heller ikke skal tages hensyn til disse ydelse ved vurderingen af en kontanthjælpsmodtagers eller -ansøgers formueforhold efter lovens § 39, stk. 1, 1. punktum.

Til nr. 5

Ved gennemførelsen af lov nr. 378 af 10. juni 1987 om boliger for ældre og personer med handicap, der trådte i kraft den 1. juli 1987, er det fastlagt, at alle fremtidige boliger for denne personkreds skal opføres efter boliglovgivningen. I overensstemmelse hermed er der ved lov nr. 391 af 10. juni 1987 om ændring af bilstandsloven indført en bestemmelse om, at opførelse af plejehjem og beskyttede boliger efter denne lov ikke kan påbegyndes efter 1. januar 1988, mens allerede oprettede plejehjem og beskyttede boliger fortsat kan drives efter loven.

Beboerne i de fremtidige ældreboliger vil være stillet som andre ældre i selvstændige boliger. De får udbetalt deres sociale pension, betaler husleje

og betaler for de forskellige sociale serviceydelser, de modtager.

Med henblik på at skabe større overensstemmelse mellem vilkårene for plejehjemsbeboere og beboere i de nye ældreboliger er der ved ændringsloven af 10. juni 1987 indført en regel i bilstandsloven, der fra 1. januar 1989 giver mulighed for at udbetale pension til plejehjemsbeboere og lade dem selv betale husleje samt betale for de forskellige ydelser, de vælger at modtage som et led i plejehjemsopholdet. Fra samme dato skal betalingen i beskyttede boliger i højere grad fastsættes efter reglerne for personer i egen bolig.

Det er regeringens opfattelse, at disse bestræbelser for at skabe ligestilling mellem ældre og handicappede uanset boligform også bør omfatte retsbeskyttelsen mod ufrivillig fraflytning af boligen.

Det foreslås derfor, at der i bilstandsloven indsættes en bestemmelse om, at krav om fraflytning af beboere i plejehjem og beskyttede boliger kun kan gennemføres, såfremt der foreligger en situation, der kan sidestilles med de i lejelovens kapitel XIII nævnte opsigelsesgrunde.

Heraf følger, at beboerne har retsbeskyttelse mod uønsket fraflytning af boligen, medmindre opholdet på forhånd er tidsbestemt, eller der foreligger specielle situationer. En række af de situationer, der beskrives i lejelovens kapitel XIII, vil efter deres natur være uden betydning i plejehjem og beskyttede boliger. Men krav om en fraflytning kan gennemføres, hvis ejendommen afvikles som plejehjem, nedrives eller ombygges - f.eks. som et led i kommunens omstilling til nye ældreboligerformer - hvis beboeren ved sin benyttelse af boligen ikke iagttager god skik og orden, og hvis vægtige grunde gør det særligt magtpåliggende for kommunen at gennemføre en flytning. En pligt til erstatningsbolig følger dog allerede af, at den pågældende efter sin helbredstilstand opfylder betingelserne i bilstandslovens § 79 for optagelse i et plejehjem eller en beskyttet bolig.

Optagelse i boligerne efter bilstandsloven sker ikke gennem en lejeaftale, men i kraft af en afgørelse fra det sociale udvalg. Dette skal fortsat gælde uanset de foreslåede ændringer, og det er ikke hensigten, at afgørelser om fraflytning skal indbringes for boligretten. Det anføres i forslaget, at afgørelse om opsigelse træffes af det sociale udvalg, og hermed kan afgørelsen efter de almindelige klageregler i bilstandslovens § 15 indbringes for amsankenævnet (i Københavns og Frederiksberg kommuner for Den sociale Ankestyrelse).

Endvidere kan Den sociale Ankestyrelse optage en sag, der er afgjort af amsankenævnet, til be-

handling, hvis ankestyrelsen skønner, at den er af principiel betydning.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

1. I § 37, stk. 4, indsættes som 5. pkt.:

»Der ydes ikke børnetillæg, hvis barnet er anbragt uden for hjemmet efter denne lov eller er i stand til at forsørge sig selv ved egne indtægter.«

2. I § 37, stk. 5, 3. pkt., indsættes efter »med fradrag af skat og«: »90 pct. af«.

§ 37. — — —

Stk. 4. Børnetillægget udgør et månedligt beløb svarende til $\frac{1}{3}$ af normalbidraget for hvert barn under 18 år. For det ældste barn i hjemmet forhøjes beløbet til det dobbelte af normalbidraget. Betalder ansøgeren underholdsbidrag til barnet, eller er bidraget på tidspunktet for hjælpens udbetaling udlagt forskudsvis af det offentlige, udgør børnetillægget samme beløb som det fastsatte bidrag, dog højst normalbidraget. Hvis personer, der har fælles husførelse med andre end en ægtefælle, har fælles børn, fradrages et beløb i børnetillægget svarende til normalbidraget, hvis kun den ene person modtager kontanthjælp.

Stk. 5. Den samlede hjælp kan højst udgøre 90 pct. af den hidtidige indtægt. Dette gælder dog ikke, hvis den samlede hjælp er mindre end eller svarer til det beløb, der udbetales som højeste dagpenge efter § 47 i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. med fradrag for skat af dette beløb. Hvis den samlede hjælp overstiger dagpengenes højeste beløb med fradrag af skat og pågældendes hidtidige indtægter ligger under dette beløb, udbetales en hjælp svarende til dagpengenes højeste beløb efter fradrag af skat. Ved beregning af skatten lægges det til grund, at personen alene beskattes af dagpengebeløbet. Ved hidtidig indtægt forstås indtægten i den seneste kalendermåned. Hvis dette beløb i det enkelte tilfælde ikke er et rimeligt udtryk for ansøgerens indtjeningssevne, anvendes i stedet den

gennemsnitlige indtægt i de seneste 3 kalendermåneder.

Stk. 6-7. — — —

3. I § 38 indsættes efter stk. 3 som nyt stk.:

»*Stk. 4.* Der foretages ikke fradrag i kontanthjælpen for ydelser fra godkendte sociale fonde, stiftelser, foreninger m.v., der er fritaget for beskatning hos modtageren, jf. ligningsloven § 7, litra z. Der foretages heller ikke fradrag for værdien af kost m.v. under midlertidig indlæggelse på sygehus eller lignende. Hvis opholdet bliver af mere end 6 måneders varighed, kan der foretages fradrag i grundydelsen svarende til den besparelse, der er en følge af indlæggelsen.«

Stk. 4 og 5 bliver herefter stk. 5 og 6.

§ 38. I den beregnede, samlede kontanthjælp, jf. § 37, fradrages pågældendes og ægtefællens indtægter. Forinden nedsættes indtægterne dog med de nødvendige udgifter til arbejdsredskaber og -beklædning samt til transport i forbindelse med erhvervelse af indtægterne. Feriegodtgørelse efter ferielovgivning skal fradrages i kontanthjælpen, når ferien holdes, og der kan kun foretages fradrag svarende til kontanthjælpen for det antal dage, som feriegodtgørelsen er bestemt til at dække.

Stk. 2. Fradrag i hjælpen efter stk. 1 og begrænsning af hjælpen efter § 37, stk. 5, medfører en forholdsmæssig nedsættelse af det beløb, der skal tilbagebetales efter § 25, stk. 1.

Stk. 3. Invaliditetsydelse og invaliditetsbeløb efter lov om social pension skal ikke fradrages. Det samme gælder erstatninger for varigt mén, indtægter, der hidrører herfra, og godtgørelse for ikke-økonomisk skade.

Stk. 4. Ved beregningen af hjælpen ses der bort fra halvdelen af den godtgørelse, som udbetales deltager i produktionsskoler efter

lov om produktionsskoler, vejledningskurser efter lov om ungdomsvejledning og visse uddannelsesforanstaltninger og erhvervs-mæssige introduktionskurser for unge efter lov om arbejdsmarkedsuddannelser.

Stk. 5. Ved beregningen af hjælpen ses der bort fra indtægter hos børnene. Indtægter fra bidrag til børnenes underhold efter lov om børns retsstilling og særlige børnetilskud efter børnetilskudsloven fradrages i børnetil-lægget efter § 37, stk. 4.

4. § 39, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Der skal endvidere ses bort fra erstatning, som udbetales som kompensation for varigt mén og godtgørelse for ikke-øko-nomisk skade samt ydelser fra godkendte sociale fonde, stiftelser, foreninger m.v., der er fritaget for beskatning hos modtageren, jf. ligningslovens § 7, litra z.«

§ 39. Ydelse af hjælp forudsætter, at hverken den, der søger hjælpen, eller ægte-fællen er i besiddelse af formue, hvoraf det økonomiske behov kan dækkes. Der skal dog ses bort fra formue, der er nødvendig for bevarelse eller opnåelse af en nødvendig bo-ligstandard, eller som bør bevares af hensyn til pågældendes og familiens erhvervs- eller

uddannelsesmuligheder.

Stk. 2. Der skal endvidere ses bort fra erstatning, som udbetales som kompensation for varigt mén og godtgørelse for ikke-øko-nomisk skade.

5. I § 83 indsættes som stk. 3:

»*Stk. 3.* Krav om fraflytning af boligen for beboere i plejehjem og beskyttede boliger kan kun gennemføres, såfremt kravet støttes på forhold, der kan sidestilles med en af de i lejelovens kapitel XIII nævnte opsigelses-grunde. Afgørelse om fraflytning træffes af det sociale udvalg.«

§ 83. Amtsrådet nedsætter til bedømmelse af personers plejebæhov ét eller flere ud-valg med repræsentanter for amtskommunens socialcenter og sygehusvæsen – fortrin-svis en afdeling for medicinsk langtidsbe-handling – og embedslægevæsenet.

Stk. 2. Bestemmelse om optagelse i et plejehjem eller indflytning i en beskyttet bolig træffes af det sociale udvalg, efter at der er indhentet udtalelse fra det rådgivende ud-valg, der omtales i stk. 1. Det kan ved aftale mellem et amtsråd og en kommunalbestyrelse fastsættes, at det sociale udvalg kan unnlade at indhente en sådan udtalelse.